

Högskoleprovet breddar antagningen till högskolan

Siffror från UHR nr:2

– en publikationsserie baserad på siffror om olika aspekter av den verksamhet som Universitets- och högskolerådet ansvarar för.

Kontaktperson: Mattias Wickberg och Torbjörn Lindquist

ISBN 978-91-7561-143-3

Universitets- och högskolerådet, 2025-06-05

Diarienummer 4.3.1-00446-2025

uhr.se

Högskoleprovet breddar antagningen till högskolan

- Högskoleprovet bidrar till att utjämna könsskillnader i högskolan.
- Högskoleprovet bidrar till att fler män antas till högskolestudier.
- Högskoleprovet bidrar också till att fler äldre kan erbjudas en plats på högskolan.

Rubriken är en slutsats efter en analys av högskoleprovets effekt i urvalet

Redan i en analys från UHR 2022 visades att de som antogs tack vare ett högskoleprovsresultat i större utsträckning var män och något äldre än om urvalsgruppen högskoleprov inte hade funnits.¹ Även Riksrevisionen (RRV) redovisade resultat i en rapport den 8 maj 2025 som *”..tyder på att högskoleprovet på en övergripande nivå fungerar som ett instrument för att jämföra ut könsskillnaderna.”*²

För att bekräfta om resultaten är bestående över tid – och därmed faktiska – har UHR gjort om studien från 2022 (som baserades på data från 2021), med data från 2024.

Analysen sker genom en kontrafaktisk studie

I korthet genomförs studien som en simulerad antagningsomgång där sökandes högskoleprovsresultat tas bort (urvalsgruppen högskoleprov exkluderas). Därefter jämförs antagningsresultaten mellan den simulerade antagningen utan urvalsgruppen högskoleprov och den faktiska antagningen med urvalsgruppen högskoleprov. Metoden är alltså att jämföra de personer som hade erbjudits en plats vid simuleringen utan högskoleprov med de personer som faktiskt blev antagna när urvalsgruppen högskoleprov ingår, en så kallad kontrafaktisk studie.

Köns- och åldersfördelning i antagningsomgången hösten 2024

Av samtliga nära 402 200 behöriga sökande till hösten 2024 var 64 procent kvinnor och 36 procent män (tabell 1). Könsfördelningen var ojämn med kvinnor i majoritet oavsett åldersgrupp, men jämnast bland de yngsta sökande (57/43 procent kvinnor/män). Andelen kvinnor ökar i takt med stigande

¹ <https://www.uhr.se/globalassets/uhr.se/publikationer/2022/skrift-hogskoleprovet---ett-redskap-for-breddad-rekrytering-220829.pdf>

² RiR 2025:10 Systemet för urval till högskoleutbildningar –Urvalsgrunder, platsfördelning och tillämpning.

ålder. Bland 35 år och äldre behöriga sökande var 72 procent kvinnor och 28 procent män.

Tabell 1. Köns- och åldersfördelning i antagningsomgången hösten 2024

Behöriga sökande	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor %	Män %
19 år och yngre	18 364	13 792	32 156	57	43
20–24 år	87 615	57 868	145 483	60	40
25–34 år	75 676	42 104	117 780	64	36
35 år och äldre	76 956	29 787	106 743	72	28
Summa	258 611	143 551	402 162	64	36

Den faktiska köns- och åldersfördelningen bland de antagna (kallad Bas) liknar den bland de behöriga sökande. Men köns- och åldersfördelningen bland de antagna förändras när urvalsgruppen högskoleprov exkluderas (kallad Sim).

I Bas är könsfördelningen bland de antagna totalt sett drygt 63 procent kvinnor och knappt 37 procent män. I Sim har antalet antagna kvinnor ökat med 1,1 procent och antalet antagna män minskat med 1,9 procent jämfört med Bas (tabell 2). Könsfördelningen har alltså förändrats marginellt på totalnivå med 1 procentenhet högre kvinnoandel i Sim jämfört med Bas. Det tyder på att könsfördelningen skulle vara ännu något snedare utan högskoleprov.

Tabell 2. Köns- och åldersfördelning bland de antagna i antagningsomgången hösten 2024, Bas och förändring i Sim

Antagna	Kvinnor Bas	Förändring Sim-Bas %	Män Bas	Förändring Sim-Bas %	Summa Bas	Förändring Sim-Bas %
19 år och yngre	14 488	4,8	11 129	1,5	25 617	3,4
20–24 år	73 852	0,9	49 269	-2,9	123 121	-0,6
25–34 år	59 812	-0,2	34 946	-3,0	94 758	-1,2
35 år och äldre	57 220	1,7	23 423	-0,1	80 643	1,2
Summa	205 372	1,1	118 767	-1,9	324 139	0,0

Fler yngre antas

Skillnaderna mellan Bas och Sim varierar med ålder. Antalet antagna kvinnor är nära detsamma eller ökar i samtliga åldersgrupper, där ökningen är störst i yngre åldrar. För män däremot är det bara den yngsta åldersgruppen (19 år och yngre) som ökar. Männen är färre bland de antagna i Sim i alla andra åldersgrupper.

Sammantaget, om urvalsgruppen högskoleprov togs bort, skulle fler yngre (19 år och yngre) och fler äldre (35 år och äldre) antas, och då i synnerhet kvinnor. Det innebär att högskoleprovet bidrar till en bredare rekrytering avseende både kön och ålder, då framför allt män och sökande i åldern 20–34 år antas i större utsträckning i Bas med urvalsgruppen högskoleprov än i Sim utan densamma.

Ännu tydligare mönster på enskilda program

Resultatet hittills avser totalnivån. Men urvalsgruppen högskoleprov används för urval till utbildningar på grundläggande nivå och har enbart betydelse när det finns fler sökande än platser till en utbildning. I antagningsomgången ht 2024 erbjöds totalt sett över 21 800 utbildningar. Nära två tredjedelar av dessa var på grundläggande nivå och det var konkurrens till 24 procent av dem, motsvarande 3 400 utbildningar. Effekten av att ta bort urvalsgruppen högskoleprov bör därför framgå tydligare när de antagna till 15 större utbildningsprogram studeras.

Tabell 3. Antagna höstterminen 2024 i Bas samt ändringar i antagningsstatus från Bas till Sim, uppdelat efter 15 större program (examen), ålder och kön

Examen	Ålder	Bas		Sim (förändring)			
		Kv	Män	Kv		Män	
		Antal		Ant.	%	Ant.	%
Arbetssterapeutexamen	19 år och yngre	37	7	-8	-22%	-2	-29%
	20–24 år	170	35	8	5%	1	3%
	25–34 år	274	54	-9	-3%	-5	-9%
	35 år och äldre	237	31	11	5%	6	19%
	Totalt	718	127	2	0%	0	0%
Biomedicinsk analytikerexamen	19 år och yngre	166	38	-6	-4%	2	5%
	20–24 år	316	68	-7	-2%	5	7%
	25–34 år	135	35	5	4%	-2	-6%
	35 år och äldre	66	27	-1	-2%	1	4%
	Totalt	683	168	-9	-1%	6	4%
Civilingenjörsexamen	19 år och yngre	1 285	2 903	100	8%	90	3%
	20–24 år	2 879	4 636	109	4%	-254	-5%
	25–34 år	181	472	-7	-4%	-73	-15%
	35 år och äldre	22	81	1	5%	-8	-10%
	Totalt	4 367	8 092	203	5%	-245	-3%
Fysioterapeutexamen	19 år och yngre	62	31	14	23%	-3	-10%
	20–24 år	219	122	28	13%	-26	-21%
	25–34 år	75	92	11	15%	-28	-30%
	35 år och äldre	36	29	8	22%	-4	-14%
	Totalt	392	274	61	16%	-61	-22%
Högskoleingenjörsexamen	19 år och yngre	350	926	-19	-5%	-1	0%
	20–24 år	968	2 473	-22	-2%	2	0%
	25–34 år	346	903	8	2%	-20	-2%
	35 år och äldre	92	272	-3	-3%	-6	-2%
	Totalt	1 756	4 574	-36	-2%	-25	-1%

Tabell 3 (forts.) Antagna höstterminen 2024 i Bas samt ändringar i antagningsstatus från Bas till Sim, uppdelat efter 15 större program (examen), ålder och kön

Examen	Ålder	Bas		Sim (förändring)			
		Kv	Män	Kv		Män	
		Antal		Ant.	%	Ant.	%
Juristexamen	19 år och yngre	453	155	139	31%	6	4%
	20–24 år	748	389	87	12%	-135	-35%
	25–34 år	105	100	-18	-17%	-55	-55%
	35 år och äldre	50	50	1	2%	-25	-50%
	Totalt	1 356	694	209	15%	-209	-30%
Läkarexamen	19 år och yngre	183	105	69	38%	11	10%
	20–24 år	282	198	37	13%	-48	-24%
	25–34 år	67	78	-7	-10%	-42	-54%
	35 år och äldre	27	35	-5	-19%	-15	-43%
	Totalt	559	416	94	17%	-94	-23%
Optikerexamen	19 år och yngre	28	3	4	14%	0	0%
	20–24 år	77	18	2	3%	-1	-6%
	25–34 år	28	17	0	0%	-5	-29%
	35 år och äldre	18	11	0	0%	0	0%
	Totalt	151	49	6	4%	-6	-12%
Psykologexamen	19 år och yngre	92	24	32	35%	-5	-21%
	20–24 år	275	120	84	31%	-37	-31%
	25–34 år	121	94	-5	-4%	-49	-52%
	35 år och äldre	77	40	-1	-1%	-19	-48%
	Totalt	565	278	110	19%	-110	-40%
Receptarieexamen	19 år och yngre	78	16	-7	-9%	1	6%
	20–24 år	145	33	-5	-3%	3	9%
	25–34 år	90	20	0	0%	4	20%
	35 år och äldre	52	11	4	8%	0	0%
	Totalt	365	80	-8	-2%	8	10%
Sjuksköterskeexamen	19 år och yngre	579	73	80	14%	-4	-5%
	20–24 år	1 740	269	45	3%	-44	-16%
	25–34 år	971	228	-24	-2%	-61	-27%
	35 år och äldre	751	193	34	5%	-26	-13%
	Totalt	4 041	763	135	3%	-135	-18%
Socionomexamen	19 år och yngre	481	43	109	23%	0	0%
	20–24 år	1 217	177	100	8%	-41	-23%
	25–34 år	510	158	-65	-13%	-63	-40%
	35 år och äldre	297	83	-21	-7%	-19	-23%
	Totalt	2 505	461	123	5%	-123	-27%
Tandhygienistexamen	19 år och yngre	61	11	1	2%	-4	-36%
	20–24 år	115	19	2	2%	0	0%
	25–34 år	82	11	-3	-4%	-2	-18%
	35 år och äldre	45	4	4	9%	2	50%
	Totalt	303	45	4	1%	-4	-9%

Tabell 3 (forts.) Antagna höstterminen 2024 i Bas samt ändringar i antagningsstatus från Bas till Sim, uppdelat efter 15 större program (examen), ålder och kön

Examen	Ålder	Bas		Sim (förändring)					
		Kv	Män		Kv			Män	
		Antal			Ant.	%		Ant.	%
Tandläkarexamen	19 år och yngre	69	41		8	12%		-1	-2%
	20–24 år	86	56		19	22%		-17	-30%
	25–34 år	30	12		0	0%		-7	-58%
	35 år och äldre	9	5		-1	-11%		-1	-20%
	Totalt	194	114		26	13%		-26	-23%
Yrkeslärarexamen	20–24 år	3	1		0	0%		0	0%
	25–34 år	65	30		0	0%		0	0%
	35 år och äldre	234	133		0	0%		0	0%
	Totalt	302	164		0	0%		0	0%

Andelen kvinnor ökar på program

Kvinnor antas i lika stor eller större utsträckning till 11 av de 15 redovisade programmen (tabell 3). Skillnaderna i antal antagna kvinnor är störst till psykolog-, läkar-, fysioterapeut-, jurist- och tandläkarprogram, det vill säga program som det krävs höga meriter för att antas till.

För män är bilden omvänd, med kraftigt minskande antal antagna. Till psykolog-, jurist-, socionom-, tandläkar- och läkarprogram ger simuleringen att mellan 23 och 40 procent färre män antas när urvalsgruppen högskoleprov tas bort.

Även åldersfördelningen på programmen påverkas

Åldersfördelningen ser olika ut för programmen. Effekterna av att ta bort urvalsgruppen högskoleprov slår därför olika. Men antalet antagna kvinnor ökar främst i de yngsta åldersgrupperna 24 år och yngre, minskar vanligen i den mellersta åldersgruppen (25–34 år) för att vanligen öka igen i den äldsta gruppen (35 år och äldre).

Relativt sett minskar antalet antagna män vanligen mer än antagna kvinnor och det gäller närmast oavsett åldersgrupp. Särskilt stor är nedgången av män i åldersgruppen 25–34 år bland de antagna till tandläkar-, jurist-, läkar- och psykologprogram. Till de minskar antalet antagna män med mellan 52 och 58 procent.

Den sammantagna effekten blir att andelen kvinnor på dessa program skulle vara oförändrad eller öka om urvalsgruppen högskoleprov togs bort. Det är också fler yngre som skulle antas. Indirekt indikerar det att högskoleprovet breddar rekryteringen vad gäller kön till 11 av 15 av större program i högskolan, samt bidrar till att bredda rekryteringen av personer i åldern 25–34 år.

Slutsatser

Det är helt klarlagt att urvalsgruppen högskoleprov bidrar till att bredda rekryteringen till högskolan avseende kön och ålder.

Platsfördelningen på utbildningar som vänder sig till nybörjare på grundnivå är sådan att *minst* en tredjedel (maximalt två tredjedelar) av platserna ska fördelas till sökande med högskoleprovsresultat. Idag fördelas ungefär en tredjedel av platserna till sökande med högskoleprovsresultat. Denna andel bestämmer universitet och högskolor själva och den kan alltså utökas till maximalt två tredjedelar. Det innebär att andelen män och andelen något äldre sökande skulle kunna öka ytterligare i rekryteringen (åtminstone teoretiskt) till högskolan om andelen platser som fördelas till sökande med ett provresultat skulle utökas.

Slutsatsen blir då att universitet och högskolor har tillgång till ett redskap för att ytterligare bredda rekryteringen till högskolan avseende kön och ålder.

Samtidigt är det viktigt att också ta hänsyn till vilka andra aspekter av breddning som skulle påverkas av en sådan åtgärd. UHR avser att fortsätta följa frågan.

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en myndighet som skapar förutsättningar för att möta behovet av kompetens, nu och i framtiden.

Vi främjar det livslånga lärandet och öppnar dörrar till utbildning, karriär och arbetsliv både i Sverige och internationellt. Vi gör det också enklare att hitta, välja och anmäla sig till en utbildning så att alla som vill vidare får möjlighet att hitta sin plats.

För att lyckas förvaltar och utvecklar vi digitala plattformar och tjänster i samverkan med utbildningssektorn. Vi bidrar även med insikter och rekommendationer som stärker Sverige som kunskapsnation.